

Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця

Управління розвитком

Збірник наукових праць

№ **3** (181) 2015

видається щоквартально

Харків • ХНЕУ ім. С. Кузнеця • 2015

Засновник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Видавець – ФОП Лібуркіна Л. М.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21225-11025 ПР від 30.01.2015 р.

Періодичність – 4 рази на рік

Мова видання – українська, російська, англійська, французька, німецька

Сайт журналу: www.md.hneu.edu.ua

Збірник наукових праць «Управління розвитком» включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт (Бюлетень ВАК України № 6, 2010)

Затверджено на засіданні вченої ради університету, протокол № 1 від 31.08.2015 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Пономаренко В. С. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ (головний редактор)

Афанасьев М. В. – канд. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Внукова Н. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Гонтарева І. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця (науковий редактор)

Гришова В. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Дікань Л. В. – канд. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Дороніна М. С. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Дорохов О. В. – канд. техн. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Іванов Ю. Б. – докт. екон. наук, професор Науково-дослідного центру

індустріальних проблем розвитку НАН України

Кизим М. О. – докт. екон. наук, професор Науково-дослідного центру

індустріальних проблем розвитку НАН України

Клебанова Т. С. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Козьменко О. В. – докт. екон. наук, професор Української академії банківської справи Національного банку України

Криворотов В. В. – докт. екон. наук, професор Уральського федерального

університету ім. першого Президента Росії Б. Н. Ельцина (Росія)

Левикін В. М. – докт. екон. наук, професор Харківського національного університету радіоелектроніки

Лутай Л. А. – докт. екон. наук, професор Донецького національного

університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського

Маларець Л. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Назарова Г. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Нижегородцев Р. М. – докт. екон. наук, зав. лабораторією Інститута проблем управління РАН (Росія)

Орлов П. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пилипенко А. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

(заступник головного редактора)

Попов О. Є. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пушкар О. І. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Чернов В. Г. – докт. екон. наук, професор Владимирського державного університету (Росія)

Чухрай Н. І. – докт. екон. наук, професор Національного університету

«Львівська політехніка»

Ястремська О. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Chauchat Jean-Hugues – Professeur (HdR) de l'Université Lumière Lyon2 (France)

Chen Wei – PhD, Professor, Hebei University of Science and Technology (China)

Gang Fan – Dr., Professor, Graduate School of Chinese Academy of Social Sciences; Director of China's National Economic Research Institute (China)

Hofstatter Hannes – Professor, Upper Austria University of Applied Sciences (Austria)

Hollner Helmut – FH-Prof. DL Dr Techn University of Applied Sciences FH «Technikum Wien» (Austria)

Kalashnikov Vitaliy – Economy Doctor (ED), Assistant Professor, Universidad Autónoma de Nuevo León (Mexico)

Ohrimenko Serghei – Dr. Sc. (Econ.), Professor, Academy of Economic Studies (Moldova)

Pucher Robert – FH-Prof. DL Dr Techn, University of Applied Sciences FH «Technikum Wien» (Austria)

Sarkisyan Agop – PhD, D.A., Tsenov Academy of Economics (Bulgaria)

Solarz Jan Krzysztof – Prof. nadzw. dr hab., Akademia finansów, Warszawa (Poland)

Vulanovic Milos – PhD, Assistant Professor of Finance, Western New England University (USA)

Wackowski Kazimierz – Prof. nzw. dr hab., Politechnika Warszawska (Poland)

John (Jack) William McNeill – PhD, Professor of Anthropology and Intercultural Studies, Providence University College (Canada)

Irina Yatskiv – Dr. Sc. Eng., Vice rector, Professor, Transport and Telecommunication Institute (Latvia)

Duro Benic – PhD, Full Professor with tenure, University of Dubrovnik (Croatia)

Christine Cooper – PhD MSc BA (hons), Professor, University of Strathclyde, Glasgow (UK)

Поштова адреса засновника:

61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9а, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Головний редактор – Пономаренко В. С.

Конт. телефон: (057)702-03-04

Поштова адреса редакції:

61166, Україна, м. Харків,
пров. Інженерний, 1а, 1 під'їзд
Тел.: (057)702-07-38, 702-07-28
E-mail: vydav@hneu.edu.ua

Поштова адреса виготовника:

ТОВ «Золоті сторінки»
61145, Україна, м. Харків, вул. Космічна, 26
Тел.: (057) 701-0-701

Статті для публікації у збірнику наукових праць відбираються на умовах закритого («сліпого») рецензування.

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.

Рішення про публікацію статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором можуть бути внесені редакційні виправлення або скорочення.

Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

У разі передрукування матеріалів посилання на збірник обов'язкове.

Підписано до друку 30.09.2015 р. Формат 60×90 1/8. Папір офсетний. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. 12,5. Обл.-вид. арк. 15,75. Зам. № . Наклад 100 пр.

Механізми регулювання економіки

Шумська С. С., П'ятницький Д. В. Тенденції розвитку та стійкість банківської системи України.....	7
Ватаманюк О. С. Специфіка податкового обслуговування великих платників податків в Україні	19
Кирилюк А. О. Антимонопольна політика в системі державного регулювання економіки.....	24
Суркова Ю. О. Європейські стандарти фінансового контролю на ринку житлового будівництва	30
Марачевська А. В. Альтернативні механізми придбання доступного житла.....	37
Ангелова Й. Аналіз привабливих секторів економіки Болгарії для створення продукції з високою доданою вартістю	41
Митрофанова А. С. Суперечності та шляхи розвитку акціонерної власності як напряду соціалізації виробничих відносин.....	45
Чмутова І. М. Механізм технологізації фінансового менеджменту банку	51
Проноза П. В. Аналіз стану туристичної галузі в Україні.....	56

Економіка підприємства та управління виробництвом

Волковська Я. В. Основні тенденції управлінського обліку на сучасному етапі розвитку	64
Іваненко О. В. Дослідження систем забезпечення енергоефективності на підприємстві.....	69
Грицишен Д. О. Облікове відображення економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій	75
Остапенко Я. О. Теоретичний аспект статистичного аналізу діяльності підприємств готельного господарства	87
Муренець І. Г. Теоретичні основи забезпечення функціональної організованості на промисловому підприємстві	92
Крохмаль С. С. Модель управління циклами відтворення матеріальних ресурсів на машинобудівному підприємстві.....	96
Пилипенко А. А., Литвиненко А. О. Інтеграційні засади управління розвитком потенціалу промислового підприємства	102
Дзьобко І. П. Організація обліково-аналітичної підтримки розвитку логістичних систем на основі процесного підходу	109
Земцова К. А. Визначення складових механізму забезпечення організаційної стійкості функціонування підприємства.....	115
Пасічник І. Ю. Науково-методичний підхід до вибору маркетингової стратегії у процесі управління конкурентоспроможністю продукції.....	121
Репіна І. М. Варіації моделей управління активами підприємств та їх оцінювання	126
Хоменко О. І. Види стратегій та інструментарій формування стратегії розвитку підприємства	131

Ефективність управління персоналом на підприємстві

Бондар Н. О. Використання концепції соціального залучення у процесі забезпечення людського розвитку відторгнених груп населення	138
--	-----

Заярнюк О. В. Теоретичні питання сприяння зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями	143
Кабанець І. А. Методичні основи оцінки особистої економічної відповідальності персоналу	151

Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці

Чернов В. Г., Дорохов О. В. Доцільність використання нечітко-множинного підходу для моделювання оцінювання інноваційного потенціалу	157
Назарова С. О. Принципові зміни якості інформаційних продуктів, які містять мультимедійні технології	164

СОДЕРЖАНИЕ

Механизмы регулирования экономики

Шумская С. С., Пятницкий Д. В. Тенденции развития и устойчивость банковской системы Украины	7
Ватаманюк О. С. Специфика налогового обслуживания крупнейших налогоплательщиков в Украине	19
Кирилюк А. А. Антимонопольная политика в системе государственного регулирования экономики	24
Суркова Ю. А. Европейские стандарты финансового контроля на рынке жилищного строительства	30
Марачевская А. В. Альтернативные механизмы покупки доступного жилья	37
Ангелова И. Анализ привлекательных секторов экономики Болгарии для создания продукции с высокой добавленной стоимостью	41
Митрофанова А. С. Противоречия и пути развития акционерной собственности как направления социализации производственных отношений	45
Чмутова И. Н. Механизм технологизации финансового менеджмента банка	51
Проноза П. В. Анализ состояния туристической отрасли в Украине	56

Экономика предприятия и управление производством

Волковская Я. В. Основные тенденции управленческого учета на современном этапе развития	64
Иваненко Е. В. Исследование систем обеспечения энергоэффективности на предприятии	69
Грицишен Д. А. Учетное отражение экономико-экологических последствий чрезвычайных ситуаций	75
Остапенко Я. А. Теоретический аспект статистического анализа деятельности предприятий гостиничного хозяйства	87
Муренец И. Г. Теоретические основы обеспечения функциональной организованности на промышленном предприятии	92
Крохмаль С. С. Модель управления циклами воспроизводства материальных ресурсов на машиностроительном предприятии	96
Пилипенко А. А., Литвиненко А. О. Интеграционные основы управления развитием потенциала промышленного предприятия	102

Дзєбко И. П. Организация учетно-аналитической поддержки развития логистических систем на основе процессного подхода	109
Земцова Е. А. Определение составляющих механизма обеспечения организационной устойчивости функционирования предприятия	115
Пасичник И. Ю. Научно-методический подход к выбору маркетинговой стратегии в процессе управления конкурентоспособностью продукции	121
Рєпина И. Н. Вариации моделей управления активами предприятий и их оценивание	126
Хоменко О. И. Виды стратегий и инструментарий выбора стратегии развития предприятия	131

Эффективность управления персоналом на предприятии

Бондар Н. А. Использование концепции социального вовлечения в процессе обеспечения человеческого развития отторгнутых групп населения	138
Заярнюк А. В. Теоретические вопросы содействия занятости лиц с ограниченными физическими возможностями	143
Кабанец И. А. Методические основы оценки личной экономической ответственности персонала	151

Математические методы, модели и информационные технологии в экономике

Чернов В. Г., Дорохов А. В. Целесообразность использования нечетко-множественного подхода для моделирования оценивания инновационного потенциала	157
Назарова С. А. Принципиальные изменения качества информационных продуктов, содержащих мультимедийные технологии	164

CONTENTS

The Mechanisms of Regulation of the Economy

S. Shumska, D. Piatnytskyi. The development trends and soundness of the banking system in Ukraine	7
O. Vatamaniuk. The specificity of providing tax services for large taxpayers in Ukraine	19
A. Kyryliuk. Antitrust policy in the system of state regulation of economy	24
Yu. Surkova. The european standards of financial control in the housing construction market	30
A. Marachevska. Alternative mechanisms for purchasing affordable housing	37
J. Angelova. Analysis of the attractive sectors of the Bulgarian economy to create products with high added value	41
A. Mytrofanova. The contradictions and ways of developing corporate ownership as a direction in socialization of production relations	45
I. Chmutova. The technologization mechanism of bank financial management	51
P. Pronoza. Analysis of the tourism industry in Ukraine	56

Economics of Enterprise and Production Management

Ya. Volkovska. The main tendencies of management accounting at present stage of development	64
O. Ivanenko. Studying the energy management systems at the enterprise	69
D. Grytsyshen. Accounting of economic and environmental consequences of emergencies	75
Ya. Ostapenko. The theoretical aspect of statistical analysis of enterprise activity in the hotel industry	87
I. Murenets. The theoretical basis for ensuring the functional organization at the industrial enterprise	92
S. Krokhmal. A model for managing the reproduction cycle of material resources at the machine-building enterprise	96
A. Pylypenko, A. Lytvynenko. The integration basis for managing the development of industrial enterprise capacity	102
I. Dzobko. Organization of accounting and analytical support for development of logistics systems based on the process approach	109
K. Zemtsova. Identifying the components of the mechanism for ensuring the enterprise organizational sustainability	115
I. Pasichnik. Research and methodological approach to choosing a marketing strategy in production competitiveness management	121
I. Riepina. Variations of models for the enterprise asset management and their evaluation	126
O. Khomenko. Types of strategies and tools for choosing the enterprise development strategy	131

The effectiveness of personnel management at the enterprise

N. Bondar. Using the concept of social inclusion in the process of ensuring human development of socially excluded groups of population	138
O. Zaiarniuk. Theoretical issues of promoting the employment of people with disabilities	143
I. Kabanets. Methodological basis for estimation of the staff personal economic responsibility	151

Mathematical Methods, Models and Information Technology in the Economy

V. Chernov, O. Dorokhov. The feasibility of using the fuzzy set approach for modeling the innovation capacity assessment	157
S. Nazarova. Fundamental changes in the quality of information products containing multimedia technologies	164

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Остапенко Я. О.

Анотація. Обґрунтовано важливість проведення статистичного аналізу діяльності підприємств готельного господарства. Висвітлено теоретичну сторону проведення аналізу, поєднану з практичним використанням статистичних методів та розроблених аналітичних форм внутрішньої звітності. Під час дослідження було зроблено висновок про те, що розробка системи контролю за діяльністю підприємств готельного господарства повинна базуватись на проведенні статистичного аналізу показників підприємства за допомогою обґрунтованого аналітико-інформаційного забезпечення процесу внутрішнього аналізу та контролю. Завдання проведення контролю, у свою чергу, необхідно адаптувати до виявлених ризикових ділянок діяльності підприємств, що дасть змогу концентрувати ресурси на потенційно проблемних аспектах діяльності, а використання статистичного інструментарію і належного аналітико-інформаційного забезпечення створює економічне підґрунтя для реалізації контрольних функцій системи управління такого підприємства.

Ключові слова: статистичний аналіз, статистичне дослідження, статистичні показники, статистичні методи, готельне господарство, підприємство готельного господарства.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ СТАТИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА

Остапенко Я. А.

Аннотация. Обоснована важность проведения статистического анализа деятельности предприятий гостиничного хозяйства. Освещена теоретическая сторона проведения анализа, совмещенная с практическим использованием статистических методов и разработанных аналитических форм внутренней отчетности. Во время исследования был сделан вывод о том, что разработка системы контроля за деятельностью предприятий гостиничного хозяйства должна базироваться на проведении статистического анализа показателей предприятия с помощью обоснованного аналитико-информационного обеспечения процесса внутреннего анализа и контроля. Задачи проведения контроля необходимо, в свою очередь, адаптировать к выявленным рисковым участкам деятельности предприятий, что позволит концентрировать ресурсы на потенциально проблемных аспектах деятельности, а использование статистического инструментария и надлежащего аналитико-информационного обеспечения создаст экономическую основу для реализации контрольных функций системы управления таким предприятием.

Ключевые слова: статистический анализ, статистическое исследование, статистические показатели, статистические методы, гостиничное хозяйство, предприятие гостиничного хозяйства.

THE THEORETICAL ASPECT OF STATISTICAL ANALYSIS OF ENTERPRISE ACTIVITY IN THE HOTEL INDUSTRY

Ya. Ostapenko

Abstract. The importance of conducting statistical analysis of enterprise activity in the hotel industry has been substantiated. The theoretical side of conducting the analysis combined with practical application of statistical methods and the developed analytical forms of the internal reporting has been highlighted. As a result of the study there has been made a conclusion that the development of the system of control over the activity of enterprises in the hotel industry should be based on statistical analysis of the enterprise performance indicators with the help of a justified analytical and information support of the process of internal analysis and control. The objectives of the control, in turn, should be adapted to the identified risky areas of the enterprise activity, which will allow concentrating resources on potentially problematic aspects of the activity, and the use of statistical tools and

adequate analytical and information support will create an economic basis for implementing control functions of the management system at such enterprises.

Keywords: *statistical analysis, statistical research, statistics, statistical methods, hotel industry, hotel industry enterprise.*

Постановка проблеми. Діяльність підприємств готельного господарства знаходиться під впливом численних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища функціонування таких підприємств.

Всі ці фактори прямо впливають на економічний та фінансовий стан підприємств готельного бізнесу, вартість ресурсів, які споживає, величину доходів від надання готельних послуг. Співвідношення доходів і витрат підприємства готельного господарства обумовлює рівень його рентабельності, управління якою є основним напрямом фінансового управління на сучасному підприємстві, а отже, стає об'єктом внутрішнього аналізу та контролю. Для з'ясування напрямів, у яких слід здійснювати управління економічним та фінансовим станом досліджуваних підприємств, необхідно провести статистичне дослідження діяльності зазначених суб'єктів діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток туристичної галузі в Україні та діяльність підприємств готельного господарства а також економічні механізми їх функціонування в ринковому середовищі та окремі аспекти діяльності готельного господарства, що підлягають статистичному аналізу, є об'єктом дослідження багатьох учених та дослідників, зокрема таких, як І. Б. Андренко [1], Л. А. Бовш [2], С. Ю. Візерський [3], В. В. Волошин [4], З. В. Герасимчук, С. В. Сидорук [5], З. О. Іванова [6], М. В. Лазарев [7]. Дослідження та публікації зазначених науковців здебільшого стосуються дослідження економічних показників стану та розвитку зазначених підприємств та характеризуються використанням показників економічного та фінансового аналізу. Значний внесок у наукове дослідження стану та розвитку готельного господарства з використанням статистичного інструментарію зробила С. В. Семіколенова [8]. Але її наукові розробки більш притаманні галузі та регіональному розподілу підприємств готельного бізнесу. Тому ця проблема є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Мета дослідження. Головною метою є висвітлення питань статистичного аналізу діяльності підприємств готельного господарства та обґрунтування важливості його проведення на зазначених підприємствах.

Основні результати дослідження. Готельне господарство виступає пропускну картою туристичного потенціалу будь-якої країни. Так, для забезпечення належного рівня розвитку готельного господарства, створення передумов для розширення ділових, культурних, наукових, освітніх, спортивних контактів, регулярних обмінів у сфері освіти, спорту, оздоровлення тощо українські підприємства готельного господарства за організаційними формами, ступенем розвитку інфраструктури, за відповідністю нормативно-правової бази їх роботи потребують реформування на кшталт кращих світових зразків.

У цьому контексті глибшого дослідження потребують питання аналізу та господарського контролю діяльності підприємств готельного господарства, що дозволить посилити позитивні тенденції у розвитку готельного господарства, зокрема у фінансовій, трудовій та управлінській сферах діяльності.

Об'єктивну оцінку діяльності підприємств готельного господарства дозволяє здійснити статистичний аналіз, який сприяє виявленню закономірностей та тенденцій розвитку цих підприємств та галузі в цілому, надає можливість охарактеризувати її структуру, визначити структурні зрушення. Статистичний аналіз також є умовою успішного прийняття та реалізації управлінських рішень.

Економічні явища є більш точно визначеними, якщо вони статистично відображені, тобто надані у формі статистичних показників. Статистичні показники отримують та використовуються в результаті проведення статистичного дослідження, яке традиційно складається з 3 етапів:

Перший етап: статистичне спостереження. Передбачає збір статистичної інформації шляхом опитування або реєстрації фактів. Для дослідження діяльності підприємств готельного господарства на цьому етапі доцільним є використання статистичної звітності (внутрішньої та зовнішньої), а також проведення спеціально організованого статистичного спостереження.

Для полегшення та підвищення ефективності проведення дослідження та аналізу діяльності підприємств готельного господарства нами розроблено та запропоновано для використання форми внутрішньої звітності, зміст яких наведено в табл. 1.

Другим етапом статистичного дослідження є зведення та групування. На цьому етапі здійснюється упорядкування, систематизація та узагальнення зібраної інформації з метою виявлення типових рис, ознак для подальшого групування показників. Зазвичай підприємства готельного господарства групують за ємністю номерного фонду, рівнем цін, тривалістю перебування клієнтури, сезонністю роботи, забезпеченням харчування, місцем розташування, призначенням, асортиментом послуг, рівнем комфорту та обслуговування (зірковістю) [9; 10; 11]. Готельні послуги науковці пропонують класифікувати за джерелом оплати послуг, сферою надання, прибутковістю, рівнем застосування різних видів праці, залежно від ступеня нормативно-правового регулювання [12; 13; 14; 15]. На основі вивчення наукових та практичних літературних джерел, публічної інформації підприємств готельного господарства України (в тому числі підприємств, розміщених у курортних зонах) та для ефективного проведення статистичного аналізу пропонуємо готельні послуги об'єднувати за

наявністю в основному пакеті, за платністю, індивідуальністю надання, частотою користування, формою, суб'єктом надання, енергомісткістю. Цей етап статистичного дослідження дозволяє визначити структуру готельного господарства та готельних послуг, проаналізувати структурні зрушення.

Таблиця 1

Зміст запропонованих форм внутрішньої звітності підприємств готельного господарства

Форма	Назва	Зміст
ГП-1	Звіт про місткість готелю та обсяги номерного фонду	Загальна місткість, місць (на початок періоду, на кінець періоду, відхилення). Кількість номерів та їх місткість, в тому числі за категорією номерів та кількістю місць за номерним фондом (на початок періоду, на кінець періоду, відхилення). Кількість номерів, що тимчасово вилучені з обороту та їх місткість, в тому числі за категорією номерів та кількістю місць номерного фонду (на початок періоду, на кінець періоду, відхилення)
ГП-2	Звіт про обсяги наданих основних готельних послуг із розміщення	Плановий обсяг готельних послуг, ліжко-місць (за звітний період, аналогічний період попереднього року, відхилення). Фактичний обсяг наданих послуг із розміщення, в тому числі у номерах, ліжко-місць за категорією номерів (за звітний період, аналогічний період попереднього року, відхилення). Обсяг послуг із розміщення, що не були надані у зв'язку з тимчасовим вилученням номерів із обороту, в тому числі за категорією номерів (за звітний період, аналогічний період попереднього року, відхилення)
ГП-3	Звіт про обсяги наданих додаткових готельних послуг	Обсяг наданих послуг за категорією номерів та структурними підрозділами. Обсяг понесених витрат за категорією номерів та структурними підрозділами

(розроблено автором)

Третій етап статистичного дослідження діяльності підприємств готельного господарства передбачає проведення статистичного аналізу. На цьому етапі статистичного дослідження за допомогою статистичних показників (абсолютних, відносних, середніх) аналізують економічний та фінансовий стан підприємства або галузі, визначають перспективи розвитку. За допомогою абсолютних величин аналізують динаміку показників діяльності підприємств готельного господарства в абсолютному розмірі, визначають резерви покращення економічного та фінансового стану суб'єктів діяльності. Для аналізу відносних показників діяльності підприємств готельного господарства важливим є застосування відносної величини порівняння. Зокрема, порівняння показників діяльності готелів із показниками попередніх періодів та запланованими показниками дозволить проаналізувати стан та перспективи розвитку діяльності підприємства готельного господарства, виявити резерви поліпшення економічного та фінансового стану. Порівняння показників у регіональному розрізі з показниками інших підприємств готельного господарства сприятиме визначенню конкурентоспроможності підприємства, поліпшенню рівня комфортності, цінової політики та доцільності впровадження програм клієнтської лояльності. Відносна величина структури відобразить структуру підприємства, питому вагу наданих основних та додаткових готельних послуг, структуру доходів та витрат за структурними підрозділами та підприємства в цілому, а також відобразить структурні зрушення, що сприятиме оптимальному прийняттю управлінських рішень. Для аналізу витрат як фактора збільшення прибутковості та поліпшення фінансового стану пропонуємо для використання розроблені нами аналітичні форми, що відображені в табл. 2.

Застосування відносної величини координації для аналізу діяльності підприємств готельного господарства дозволить визначити ступінь комфортності готелю (співвідношення кількості номерів підвищеної комфортності типу «люкс», «президентський», покращений стандарт» тощо та номерів менш комфортного типу), ступінь завантаженості номерного фонду. Відносна величина інтенсивності визначить інтенсивність використання номерного фонду, надасть можливість своєчасно коригувати обсяги тимчасово вилученого з обороту номерного фонду з урахуванням нормальної завантаженості готелю та в такому обсязі, який не вплине на обсяги надання готельних послуг, дозволить розрахувати показники дохідності на одне ліжко-місце або людину-добу від наданих готельних послуг. Відносні та абсолютні величини динаміки показників діяльності готелю покажуть ступінь розвитку підприємства за певний проміжок часу та тенденцію розвитку готельного господарства країни. Нами розроблено та запропоновано для аналізу діяльності підприємства готельного господарства аналітичні форми: АП-1, АП-3, АП-4, АП-5, АП-6, АП-7 та АП-2. Аналіз виручки від реалізації готельних послуг (за категоріями номерів) дозволяє проаналізувати показники в динаміці, визначити відхилення та тенденцію розвитку як підприємства готельного господарства, так і галузі в цілому. Доречним під час аналізу діяльності підприємств готельного господарства є використання статистичних індексів як складових відносних величин, які сприятимуть визначенню факторів впливу на зміну інтенсивних та екстенсивних показників діяльності.

Аналітичні форми для проведення статистичного аналізу діяльності підприємств готельного господарства

Форма	Назва	Зміст	Використання у статистичному аналізі	Напрями формування управлінських рішень
АП-1	Аналіз структури загально-виробничих витрат	Обсяги діяльності, ліжко-дні, величина та питома вага змінних та постійних загально-виробничих витрат (за нормальної виробничої потужності та фактичної потужності за звітний місяць та аналогічний місяць попереднього року; абсолютне та відносне відхилення від показника нормальної виробничої потужності від показника фактичної потужності в аналогічний місяць попереднього року)	Аналіз обсягів діяльності готельного підприємства: наданих готельних послуг із розміщення (у ліжко-днях), обсягів змінних та постійних загально-виробничих витрат	Прийняття управлінських рішень щодо зменшення загально-виробничих витрат
АП-3	Аналіз структури собівартості основних послуг з розміщення у категорії номерів	Витрати на одиницю послуг за статтями за місяць (за плановими розрахунками, за фактичними показниками звітного місяця та аналогічного місяця попереднього року; відхилення показників)	Аналіз величини собівартості готельних послуг із розміщення за категоріями номерів у розрізі статей витрат	Дозволить визначити затратні категорії номерів готелю, відшукати резерви покращення фінансового стану
АП-4	Аналіз змін місткості готелю та обсягів номерного фонду	Кількість та питома вага номерів готелю за категорією, кількість місць у номері, кількість номерів, що тимчасово, вилучені з обороту, та їх місткість за категоріями номерів на початок та кінець періоду; абсолютне та відносне відхилення	Аналіз обсягів, структури та структурних зрушень номерного фонду, місткості номерного фонду, номерного фонду, що тимчасово вилучений із обороту за категорією номерів	Дозволяє управляти номерним фондом готелю
АП-5	Аналіз обсягів наданих основних готельних послуг з розміщення	Обсяг та питома вага наданих готельних послуг із розміщення за нормальної виробничої потужності, за фактичної потужності, послуг із розміщення, що не були надані у зв'язку з тимчасовим вилученням номерів із обороту за категоріями номерів (за звітний період, за аналогічний період попереднього року)	Аналіз обсягів структури та структурних зрушень наданих основних послуг із розміщення	Дозволяє управляти завантаженістю номерного фонду
АП-6	Аналіз обсягів наданих додаткових готельних послуг	Питома вага наданих додаткових послуг за структурними підрозділами та категорією номерів	Аналіз обсягів та структури наданих додаткових послуг за категорією номерів	Прийняття рішень щодо розширення чи скорочення асортименту надання додаткових послуг
АП-7	Аналіз обсягів використання енергоносіїв	Вартість та питома вага спожитих енергоносіїв за видами та категорією номерів основного номерного фонду та обслуговуючих підрозділів	Аналіз ефективності використання енергоносіїв	Прийняття управлінських рішень щодо впровадження енергозберігаючих технологій

(розроблено автором)

Найбільш використовуваними показниками узагальнення статистичної інформації є середні величини. Для аналізу стану та розвитку підприємств готельного господарства найчастіше використовують показники середньої місткості готелю, номерного фонду, житлової площі, вартості послуги. Доцільно проаналізувати середню заробітну плату персоналу, середньорічний дохід та витрати за структурними підрозділами та підприємства в цілому, а також середні витрати на використання енергоресурсів, що сприятиме впровадженню енергозберігаючих технологій та економії ресурсів готельного підприємства.

Під час статистичного дослідження діяльності підприємств готельного господарства важливо розрахувати та проаналізувати показники варіації, зокрема середньоквадратичне відхилення та квадратичний коефіцієнт варіації середньої місткості готелю, завантаженості номерного фонду, витрат від надання готельних послуг, дохідності тощо. Важливо їх порівняти з середніми показниками по Україні. Розподіл готельного бізнесу за регіонами, концентрацію як вітчизняних клієнтів так і клієнтів-іноземців допомагають визначити показники концентрації та локалізації.

Для визначення причин збитковості готелю з метою їх усунення або дохідності з метою їх поширення необхідно визначити взаємозв'язок між показниками діяльності: обсягом номерного фонду, завантаженістю, обсягом наданих послуг (як основних, так і додаткових), доходом, витратами тощо. Аналіз взаємозв'язків між показниками здійснюється як за допомогою параметричних, так і непараметричних методів. За допомогою непараметричних методів можна визначити інвестиційну привабливість готельного бізнесу, зокрема в регіональному розрізі. За допомогою параметричних методів, таких як кореляційно-регресійний або дисперсійний аналіз, визначають взаємозв'язок і взаємозалежність між кількісними показниками діяльності підприємства готельного господарства, зазначеними вище. За результатами дослідження виявлено, що коефіцієнт кореляції між доходом підприємств готельного господарства від наданих послуг, кількістю розміщених осіб протягом року та витратами складає 0,97, що свідчить про тісний прямий зв'язок між зазначеними показниками. Але якщо проаналізувати вплив кожного окремого фактора на рівень доходу, то доходи підприємств готельного господарства на 94 % залежать від понесених витрат, що свідчить про необхідність на кожному підприємстві готельного господарства проводити оперативний аналіз понесених витрат та собівартості готельних послуг у розрізі складових витрат та структурних підрозділів підприємства.

Для отримання всебічної характеристики діяльності готелів та галузі важливо комплексно застосувати статистичні показники та методи проведення статистичного спостереження.

Висновки. За результатами наукового дослідження виявлено, що на підприємствах готельного господарства практично не проводиться статистичний аналіз, а під час економічного аналізу та контролю практично не використовується статистичний інструментарій, здебільшого здійснюють порівняння показників діяльності за два останні періоди, що не дозволяє виявити тенденцію розвитку підприємства чи галузі та визначити перспективи розвитку. Тому, на нашу думку, управлінцям зазначених підприємств слід звернути увагу на такий важливий аспект діяльності, як проведення аналізу з використанням широкого різноманіття статистичних методів та показників, що сприятиме виявленню проблемних ділянок діяльності, резервів підвищення показників діяльності та швидкому реагуванню на зміну кон'юнктури ринку надання готельних послуг.

Література: 1. Андренко І. Б. Організаційно-економічні аспекти розвитку готельного господарства регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 / Андренко Ірина Борисівна. – Харків, 2003. – 20 с. 2. Бовш Л. А. Основні аспекти формування інвестиційної привабливості підприємств готельного господарства / Л. А. Бовш // Торгівля, комерція, підприємство : зб. наук. пр. / Львівська комерційна академія. – 2010. – Вип. 11. – С. 121–112. 3. Візерський С. Ю. Сучасний стан розвитку готельного господарства України / С. Ю. Візерський // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. / Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки України – 2008. – № 10 (89). – С. 112–118. 4. Волошин В. В. Розвиток готельно-рекреаційної індустрії та становлення її в Україні / В. В. Волошин // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2010. – Вип. 29. Ч. 2. – С. 319–324. 5. Герасимчук З. В. Формування стратегічних напрямків розвитку ринку готельних послуг Волинського регіону / З. В. Герасимчук, С. В. Сидорчук // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економіки знань» (Чернівці, 25–26 листопада 2010 р.) / Буковинська державна фінансова академія. – 2010. – С. 332–333. 6. Іванова З. О. Концепція удосконалення інструментарію управління розвитком туристичної привабливості вітчизняних територій / З. О. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 8. – С. 183–186. 7. Лазарев М. В. Розвиток туристичної галузі в Україні: реалії та перспективи / М. В. Лазарев // Управління розвитком. – 2014. – № 11. – С. 103–106. 8. Семіколенова С. В. Статистичне оцінювання стану та розвитку готельного господарства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.10 / Семіколенова Світлана Вікторівна ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Київ, 2008. – 20 с. 9. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу : навч. посіб. / [Г. Б. Мунін, Ю. О. Карягін, Х. Й. Роглев та ін.] ; під заг. ред. М. М. Поплавського і О. О. Гаца. – Київ: Кондор, 2008. – 460 с. 10. Управління сучасним готельним комплексом : навч. посіб. / [Г. Б. Мунін, А. О. Зміїв, Г. О. Зінов'єв та ін.] ; за ред. С. І. Дорогунцова. – Київ : Ліра-К, 2005. – 520 с. 11. Єфремов М. Ф. Суть та класифікація готельних підприємств / М. Ф. Єфремов, В. М. Єфремов, Ю. М. Єфремов // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2008. – № 2. – С. 352–356. 12. Золотухін О. Готельні послуги: документація та облік / О. Золотухін // Баланс. – 2007. – № 21. – С. 49–57. 13. Лавроненко І. Готельні послуги / І. Лавроненко // Баланс – 2003. – № 9. – С. 24–30. 14. Лебедева О. А. Послуги: поняття і класифікація / О. А. Лебедева / Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – 2008. – № 4 (40). – С. 146–154. 15. Овчаренко Л. В. Развитие гостиничного бизнеса: современные мировые тенденции / Л. В. Овчаренко, А. В. Овчаренко // Мир человека. – 2009. – Т. 9. – № 1. – С. 120–126.

References: 1. Andrenko I. B. Orhanizatsiino-ekonomichni aspekty rozvytku hotelnoho hospodarstva rehionu : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.10.01 / I. B. Andrenko. – Kharkiv, 2003. – 20 p. 2. Bovsh L. A. *Osnovni aspekty formuvannia investytsiinoi pryvabyvosti pidpriemstv hotelnoho hospodarstva* [Key Aspects of the Investment Attractiveness of the Hotel Industry] / L. A. Bovsh // *Torhivlia, komertsii, pidpriemstvo : zb. nauk. pr.* – 2010. – Issue 11. – P. 121–112. 3. Vizerskyi S. Yu. *Suchasnyi stan rozvytku hotelnoho hospodarstva Ukrainy* [The Current State of the Hotel Industry in Ukraine] / S. Yu. Vizerskyi // *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr.* – 2008. – No. 10 (89). – P. 112–118. 4. Voloshyn V. V. *Rozvytok hotelno-rekreatsiinoi industrii ta stanovlennia yii v Ukraini* [The Development of Hotel and Recreation Industry and Its Formation in Ukraine] / V. V. Volo-

shyn // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. – 2010. – Vol. 2, issue 29. – P. 319–324. 5. Herasymchuk Z. V. Formuvannia stratehichnykh napriamkiv rozvytku rynku hotelnykh posluh Volynskoho pehionu / Z. V. Herasymchuk, S. V. Sydoruk // Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii “Finansovo-ekonomichne, oblikovo-analitychne ta orhanizatsiino-pravove zabezpechennia vidtvoriuvannykh protsesiv na shliakhu do ekonomiky znan” (Chernivtsi, 25–26 lystopada 2010 r.). – Chernivtsi : Bukovynska derzhavna finansova akademiia, 2010. – P. 332–333. 6. Ivanova Z. O. *Kontseptsiiia udoskonalennia instrumentarii upravlinnia rozvytkom turystychnoi pryvablyvosti vitchyznianykh terytorii* [The Concept of Improving Management Tools Development of Domestic Tourist Attraction Areas] / Z. O. Ivanova // Aktualni problemy ekonomiky. – 2014. – No. 8. – P. 183–186. 7. Lazarev M. V. *Rozvytok turystychnoi haluzi v Ukraini: realii ta perspektyvy* [The Development of Tourism Industry in Ukraine: Realities and Prospects] / M. V. Lazarev // Upravlinnia rozvytkom. – 2014. – No. 11. – P. 103–106. 8. Siemikolenova S. V. Statystychni otsiniuvannia stanu ta rozvytku hotelnoho hospodarstva : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.10 / S. V. Siemikolenova. – K., 2008. – 20 p. 9. Menedzhment hotelno-restorannoho biznesu : navch. posib. / [H. B. Munin, Yu. O. Kariahin, Kh. Y. Rohliev et al.] ; pid zah. red. M. M. Poplavskoho i O. O. Hatsa. – Kyiv : Kondor, 2008. – 460 p. 10. Upravlinnia suchasnym hotelnym kompleksom : navch. posib. / [H. B. Munin, A. O. Zmiiov, H. O. Zinoviev et al.] ; za red. S. I. Dorohuntsova. – Kyiv : Lira-K, 2005. – 520 p. 11. Yefremov M. F. *Sut ta klasyfikatsiia hotelnykh pidpriemstv* [Essence and Classification of Hotel Enterprises] / M. F. Yefremov, V. M. Yefremov, Yu. M. Yefremov // Visnyk Zhytomyrskoho natsionalnoho ahroekolohichnoho universytetu. – 2008. – No. 2. – P. 352–356. 12. Zolotukhin O. *Hotelni posluhy: dokumentatsiia ta oblik* [Hotel Services: Documentation and Records] / O. Zolotukhin // Balans. – 2007. – No. 21. – P. 49–57. 13. Lavronenko I. *Hotelni posluhy* [Hotel Services] / I. Lavronenko // Balans – 2003. – No. 9. – P. 24–30. 14. Lebedieva O. A. *Posluhy: poniattia i klasyfikatsiia* [Services: Concept and Classification] / O. A. Lebedieva // Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tuhana-Baranovskoho. – 2008. – No. 4 (40). – P. 146–154. 15. Ovcharenko L. V. *Razvitie gostinichnogo biznesa: sovremennye mirovyie tendentsii* [The Development of the Hotel Business: the Modern World Trends] / L. V. Ovcharenko, A. V. Ovcharenko // Mir cheloveka. – 2009. – Vol. 9, no. 1. – P. 120–126.

Інформація про автора

Остапенко Яна Олександрівна – канд. екон. наук, доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці Національного університету державної податкової служби України (вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, 08200, Україна, e-mail: Ostapenko_Y@list.ru).

Информация об авторе

Остапенко Яна Александровна – канд. экон. наук, доцент кафедры статистики и математических методов в экономике Национального университета государственной налоговой службы Украины (ул. Университетская, 31, г. Ирпень, Киевская область, 08200, Украина, e-mail: Ostapenko_Y@list.ru).

Information about the author

Ya. Ostapenko – Candidate of Sciences in Economics, Associate Professor of the Department of Statistics and Mathematical Methods in Economy, National University of State Tax Service of Ukraine (Universytetska vul., 31, Irpin, Kyivska oblast, 08200, Ukraine, e-mail: Ostapenko_Y@list.ru).

Стаття надійшла до ред.
25.08.2015 р.

JEL Classification: D 20

УДК 330.341

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗОВАНOSTІ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Муренець І. Г.

Анотація. Розглянуто сутність та значення таких термінів, як «організованість», «функціональна організованість» промислового підприємства. Показано прояв організованості та функціональних зв'язків промислового підприємства на основі системного підходу. Запропоновано модель процесу забезпечення функціональної організованості промислового підприємства, входом в який є внутрішня та зовнішня інформація; управління цим процесом здійснює методичне забезпечення: методи, методики, норми, нормативи; результатом процесу є організаційне забезпечення щодо формування та функціонування підприємств; інструментом забезпечення є персонал підприємства. Досліджено процеси формування функціональної організованості на підприємстві, котрі складаються з п'яти рівнів: планування

© Муренець І. Г., 2015